

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadókterületben évről-évre:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Kétfelétven kétfelétven:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 szombat utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség kérésre visszadásként
 vagy megrendelésre nem vállalunk.

Működésének és hirdetésének
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Helyes adó az 8. sz. sz. sz.

NAGYVÁRAD, április 8

Magyar agrárszociálisták.

(B. A.) A magyar munkásmozgalom erősbödik. A kapitalisztikus termelési mód megteremtette az új társadalmi osztályt — a proletariátust, bár sem az állam, sem a társadalom vezetői nem vették észre kellő időben a megváltozott termelési mód folytán keletkezett tömeget. A külföldről bevándorolt munkások magukkal hozták a divatos külföldi eszméket és azokat munkásaink között is terjesztették. Nem volt nehéz. A szociálisták a 60-as és 70-es években kezdett terjedni Magyarországon. A nemzet akkor kezdett újjáébredni. Erejét a 67-es kiegyezés foglalta le. Ki gondolt akkor a negyedik társadalmi rendre? Hiszen ma is alig törődik valaki vele.

A szociálista párt igényei is nap-nap után nagyobbodtak. A párt agitátorai szaporodtak és hogy megélhessenek, a tömegre volt szükségük. A magyar ipar fejletlen és nem elégítette ki a szociálisták vágyait. Teret kellett keresni. Csak hamar meg is találták. A magyar Alföld népe kitűnő anyagnak bizonyult. Sajnálatos lehet konstatálnunk, hogy Olaszországon kívül az összes európai államok közül egyedül nálunk van erős szociálista földművelő mozgalom.

Azonban nagyon tévedne az, a ki a jelenség okát a szociálista párt agilitásának tulajdonitná. A magyar agrárszociálistáknak sokkal mélyebben járó

okai vannak. Nincs a világnak az a szónoka vagy agitátora, a ki egy meglehetősen zűrzavaros népet zűrzavarosabbá vagy állam és társadalom fölforgatására törekvő mozgalomba be tudna ugrasztani. Egy elégedetlen, rossz gazdasági viszonyok között élő népet félrevezetni könnyű, de meglehetősen nehéz.

Véleményem szerint főleg két ok folyt be az agrár-szociálisták terjedésére: az alföldi nép rossz gazdasági helyzete és a politikai meggyőződésben való csatlósítás. Lássuk először az egyiket. A kapitalisztikus termelés nemcsak a kisipart sújtja, de a legkérelmezhetőbbül szedi áldozatait a kisgazdák sorában is.

A termelési eszközök tökéletesítése épp úgy sújtja a kisgazdát, mint a kisiparost. A nagybirtokosnak módjában van a termés minden módját kihasználni, mert megszerezheti a gyorsan működő gépeket, a kisgazda ezt nem teheti és így termelése sokkal lassabb és drágább. Ezenkívül sújtja őt a nagy adó. A kisgazda rossz helyzete maga után mintegy természetesen vonja a földművelő munkások rossz helyzetét. A nála dolgozó munkásokat szorítja; bérét, napszámát a lehető minimumra leszállítja és csak silány élelemmel látja el őket. A változott viszonyokkal járó veszteséget és elmaradt hasznot munkásán szeretné megtakarítani. Így a legnyomorúságosabb helyzetbe sodorja őket.

A bajt telézik az alacsony gabonaárak és a termés koronkénti csekélyisége. A sok áldozattal járó termésen olcsó áron kénytelen tudni: a hitelezők nem vár-

nak, az adót fizetni kell. Egy rossz termés és az eladósodott kisbirtokos elpusztul. Lebukik munkásai közé, telve keserőséggel, kétségbeeséssel. Szaporítja az amugy is nagy napszamos-sereget, melynek máris óriási tartalék-serege van.

Es ha nem bukik el, ha megmaradt a birtoka, hány esetben csak névleges birtokosa földjének. A nagy adó az egyik oldalról, az adósság a másiktól nap-nap után a legkétségbeesettebb helyzetbe sodorja. A folytonos küzdelem, ingadozás, kapkodás elkésztíti. Hát a földművelő napszamosok? Milyenek annak az életviszonyai? A 70-es években például a harmados kukoriczát adták minden uzsora nélkül és harmadát nemcsak a kukoriczának, de a szárnak is megkapták, azonkívül a gazda a harmadosnak eső részt hazaszállította a lakására. Szóval ez a földművelő munkásnak egy második aratás volt. A gabonát részre aratták és néhány évvel ezelőtt adták 11—12-én egy részre, azaz: a munkások csak a reájuk esett részt rakták össze, s nyomtatták el, a gazda részét sem asztalra rakni, sem elnyomtatni nem voltak kötelesek. A napszám tavasszal kapáláskor 1.20—1.40 frt volt, nyáron aratáskor 3—4 frt és ez eltartott hetekig, mert hiszen a termés betakarítása nem volt oly gyors, mint most. A téli hónapokban is könnyebben juthatott a földművelő munkás egy kis keresethez, mert maga a kukoriczamorzsolás sok munkásnak nyújtott keresetet. A munkáskéz keresett, az igények kisebbek voltak, a kereseti viszonyok kedvezők. De milyen most a földművelő

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Találkozás.

Írta: Gottier Lajos.

Az öreg Lithvayné egyike volt azoknak a régi magyar asszonyoknak, akiket látva, önkéntelen tiszteletre gerjed az ember. Ezek óta karosszékekben ülve tengette életét. A gyilkos betegség, mely megtámadta szervezetét, napról-napra közelebb vitte a sírhoz. Már csak emlékeinek és fia boldogságának élt.

A magyar szabadságharc idején, azokon a dicsőséges, daliás napokon, a Lithvayék kastélya központja volt a magyar hősök összveteleinek. Férje volt az első közöttük s a szép asszony, akire mindannyian rajongással néztek föl, szóval, tettel buzdította a derék hazafiakat, a magyar szabadság kivívására. Zászlót himzett hősöknek, elrejtette a bujdosó-

kat s ápolta a sebesülteket. Férje is súlyos sebekkel borítva került haza a harcmezőről s csakis neje önfeláldozó ápolásának köszönhetette életét.

Azóta sok-sok év múlt el s a deli szép Lithvaynéből beteg öreg asszony lett. De ha a régi idők emléke föllevenedett előtte, arcza kipirult, s szemei fölragyogtak. Mióta férjét elragadta a halál, az öreg asszonynak csak egy vágya volt. Hogy fia boldogságát megérje. Tovább nem is kívánt élni.

József rajongással szerette édes anyját, s hamarabb vallotta meg neki, hogy szerelmes, mint a leányok.

Mindennapos volt a Vértheyék házában, s mindenki úgy tekintette, mint az Ida vőlegényét.

Pedig Lithvay nem beszélt a leánynak szerelemről. Megmagyarázhatatlan, sajtóságos tartózkodással halogatta a vallomást. Ida, úgy mint édes anyja szívesen látták az ifjút. Az a mélyszégyen kétségbeesés jukker leány megszorította

a kezét, s olyan melegen mosolygott rá, a mely fölért egy fél szerelmi vallomással.

Lithvayt sokszor kétség fogta el, hogy a leány csak játszik vele. Unnepelt nagyvilági szép leány volt, körülrajongva a vidék gentry ifjaitól. A csendes ifju sokat szenvedett e miatt. Mindennap azzal a gondolattal feküdt le, hogy másnap nyilatkozni fog, de a másnap mindig bátortalanán tette.

Jobban félt attól, hogy a leány szerelem nélkül mond neki igent, mint a kosártól.

Ugy történt, hogy a szegény jó öreg Lithvayné nem érte meg a fia boldogságát. Meghalt, mielőtt József tisztában lett volna a leányával.

Mikor Lithvay először ment föl a temetés után Vértheyékhez, csak az asszony volt odahaza egyedül.

Miután pár szóval kifejezte részvétét, bizalmasan fordult az ifjuhoz:

— Nézze kedves Lithvay! Mondanék magának valamit. — Es Vértheyné leültette maga

ÖZV. JÜNGLING JÓZSEFNÉ

állandó nagy raktára

varrógép, kerékpár, alkatrész- és felszerelésekben

NAGYVÁRAD, Fő-utca (Bazár-épület).

Nagy választék acetylén-lámpa, lég-tömítő és gummiköpenyben stb. Szakszerűen berendezett NAGY JAVÍTÓ MŰHELY. — Emalírozás, nickelés és bármilyen javítások pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Carbit napi árban!

A legjobb gyártmányu

Rössler és Jauernig Ausztria, Seldi- és Neumann-féle

kerékpárok

vannak állandóan dús raktáron.

Becsés pártfogást kérve, vagyok kiváló tisztelettel

207.

ÖZV. Jungling Józsefné.

munkás helyzete? A gépek mindjobban való alkalmazása a mezőgazdaságban óriási munkástömegeket tesz fölöslegessé. A földmivelő munkás örül, ha a nyári hónapokban kap munkát, télen nagy ritkán juthat keresethez. Elete — a megtestesült nyomorúság. A gabona asztagbarakásáért nem jár ma már fizetés. Ha egy földmivelő napszamos évi keresetét összeszámoljuk, az összeg 100—120 frt körül váltakozik. De ez a 100—120 frt sem marad neki élelmezésre. Ebből fizeti a házbért, a községi és megyei utadót, egyházi adót, ruházatot stb. De vegyünk egy másik esetet. Megesik azzal a földmivelő munkással, hogy sehol sem kap munkát. Ez százakkal megtörténik. Mit csinál a szerencsétlen napszamos?

A kubikos munkásokat mézes-mázos ígérekkel messze idegenbe csalják és ott a vállalkozó, tudva a munkás tehetetlenségét, tetszése szerint bánik vele. Allításuk szerint a mérnök az összehordott földet kevesebbre méri, a számitásnál kevesebbre számítja, a pénztárnok levon belőle tíz százalék utiköltséget. Aztán jön a barakkos, kitől a heti eleséget vásárolta — azt is ki kell fizetni. A barakkos egy huron pendülve a vállalkozóval, borsos árakat számít. A kubikos nem tehet ez ellen semmit. A munkás barakk-jegyet kap a munkafelügyelőtől és azt csak a vállalkozó által megjelölt barakkosnál értékesítheti. Hiába itt a panasz. A kinek nem tetszik, mehet. De hová? Otthon sincs munka. Beleenyugszik sorsába, de elkeseredetten néz fölfelé.

Ez a helyzet elég volt arra, hogy népünk jókora részét a legradikálisabb törekvések karjaiba kergesse.

A gazdasági okokon kívül van azonban még egy dolog, amely fölkelte a fölforgató erőszakos törekvések iránt a hajlamot a magyar népben és ez a politika vágyaiban és reményeiben való csalódás. A Deák Ferencz által megcsinált 67-es kiegyezés után az alföldi nép

lelkét a közjogi ellenzék eszméi tölték el. A függetlenségi párt a választások alatt oly dolgokat ígért, amelyekről előre tudhatta, hogy azokat beváltani képtelen lesz. Folyton a közjogi kérdésekkel foglalkoztatta a képviselőházat és elterelte a figyelmet a gazdasági kérdésekről. A nép meghasonlott önmagával. Es akkor, midőn az elhanyagolt gazdasági politika folytán a nép helyzete mindjobban nyomasztóvá vált, amidőn a nép csalódottnak érezte magát, akkor, midőn kétkedni kezdett apostoloknak hitt vezéreiben, sáska módjára lepték el az Alföldet az i ternacionálizmus agitátorai.

Helyzetük nagyon könnyű volt. A nép a terhek sulya alatt roskadozott és orvosságul közjogi szólammal traktálták. Az idealizmus helyett a materializmust hirdették neki. Az elvont és a nép előtt is már unalmassá vált absztrakt közjogi kérdések helyébe a reális gazdasági kérdést vetették föl. Egyrésztől rámutattak a nép rossz gazdasági helyzetére, másrésztől elővették a közjogi kérdéseket és bebizonyították, hogy ezekkel a nép gazdasági helyzetét — a kenyérgazdálkodást megoldani nem lehet.

Egy földmivelő szocialista kongresszuson egy egyszerű parasztember többek között így érvelt a közjogi kérdések ellen: »Mindegy a rabnak, ha nemzeti színűre festett börtönfalak közt sorvad, vagy fehérre festett börtönfalak között. Mindegy nekünk, ha nemzeti színű kardbojttal jön a csendőr a végrehajtó segítségére vagy feketesárgában. Mindegy nekünk, ha a Gotterhalte vagy a Szózat dallama mellett megyünk tönkre.«

Az egyszerű hódmézvársárhelyi földmivelő ezen szavai jellemzik az agrár-szocializmus munkáját. És hogy az agrár-szocializmus terjedését mennyire segítette elő indirekt uton a közjogi ellenzék, arra a legeklatásabb bizonyíték, hogy az agrár-szocializmus az ő kerületekben a legerősebb. Csongrád, Békés, Szolnok a legerősebb fészkei az agrár-

szocializmusnak. A Dunántulon például, hol a függetlenségi párt nem hódított oly erősen, a földmivelők között alig ismerik a szocializmust; viszont Békés megyében, a gyomai kerületben, élénken visszaemlékezhetik rá mindenki, az agrár-szocializmus egyik fővezére, Várkonyi István néhány szóval maradt kisebbségben a függetlenségi párt jelöltjével, Hentaller Lajossal szemben. Letagadhatatlan tény tehát, hogy a függetlenségi párt nagyban segítette elő a szocializmus terjedését.

Polónyi győzelme.

Közdivásárhelyről jelentik a Magyar Távirati Irodának: A képviselőválasztást Vajna István választási elnök reggel 8 órakor nyitotta meg. Jelöltek: Tagányi Sándor szabad- elvű, Polónyi Géza függetlenségi. A szavazás két szavazatszedő küldöttségél folyik. Az egyik küldöttség elnöke Vajna István, a másiké Bogdán Arthur. A szavazást sorshuzással a Tagányi-párti választók kezdték meg. A rend fönntartására két század közös hadseregbeli bakát, két század huszárt és 60 csendőrt rendeltek ki.

Délelőtt 10 órakor a szavazatok aránya ez volt: Polónyi Géza 67, Tagányi Sándor 48. A választás rendben folyik.

Közdivásárhely, április 8. (Feladatott 11 óra 50 perczkor.) Tagányi szavazás közben visszalépett; Polónyit egyhangulag megválasztottak jelentették ki. A lelkesedés óriási.

Az angol király Spanyolországban.

Edvárd király és Károly király tegnap délben az oportói herczeg társaságában meglátogatták a kereskedelmi bíróságot. Az uralkodók fogadására összegyűltek a miniszterek, az udvari méltóságok és sok kereskedő az ország minden részéből. A portugál kereskedelmi egyesületek nevében angol nyelvű feliratot adták át az angol királynak, a ki erre angol nyelven köszönetet mondott a fogadásért és feliratért, majd azt mondotta:

Tovább nem folytatta a leány. Megérezte, hogy ez nem helyes tónus, amit most volt szerelmesével szemben használ.

Aztán komolyan nézett az ifjura, aki némán lépkedett mellette.

— Lithvay, én már régen szeretnék magának valamit mondani . . . De nem volt eddig alkalom rá . . .

— Azt hiszem, hogy soha jobb alkalom nem lesz, mint most . . .

A leány kissé zavarba jött az ifju kutató tekintetére. De azért minden átmenet nélküli kérdezte meg:

— Szeretett maga engem valamikor? Lithvay csöndesen végigsimogatta szőke bajuszát s nyugodtan szembe nézett a leánynyal.

— Szerettem, Ida, és szeretem most is. Annyi meggyőző igazság volt meleg hangjában, hogy a leány egy pillanatig sem kételkedett szavainak igazságában. (Lithvaynak pedig egy perc alatt megfordult a fejében ez a sajátos helyzet. Hogy a régóta és sokat halgatott vallomásra most került a sor, mikor a lány a más menyasszonya. Milyen másképen képzelte ő ezt el valamikor . . .)

— Hát akkor miért hagyott el! miért hagyott el . . .

Es az Ida hangjából annyi keserűség ritt ki, amennyi csak elfért a szívében.

Az ifju meglepetten nézett rá.

— Annak sem én, sem maga nem voltunk okai.

mellé a diványra. — Idáról szeretnék magának beszélni. Tudom, hogy maga most már egyedül áll a világon, senkinek nem tartozik felelősséggel tetteiről s tudja mérlegelni is cselekedeteinek sulyát. Tudja . . . a maga látogatásai . . . hogy is mondjam csak . . . kissé feltűnik ismerőseink köreiben . . . és nekem, mint anyának kötelességem gondoskodni leányom jövőjéről . . . Hiszen maga ért engem ugyebár?

Lithvay úgy érezte magát, mint mikor az embert váratlanul nyakon öntik egy pohár hideg vízzel. Az ő bolond, becsületes, ideális szívében mintha megszakadt volna valami, ami jéghidegséggel árasztotta el egész valóját.

Valamit felelt, ötlött, hatolt. Maga se tudta mit beszélt. Aztán vette a kalapját és távozott.

Odakint derült, napsugaras idő volt, de azért az ifju megborzongott, mikor kiért az utcára.

Zavaros gondolatai közül csak az az egy világlott ki élesen, hogy Vértheyék csak az anyja halálára vártak, s most mindenáron hamar megakarják fogni, mielőlt mást gondolna.

Lehet, hogy Idához igaztalan volt. De felháborodásában nem tett különbséget anya és leány között.

Soha többé nem ment feléjük.

Es a csöndes természetű, ideális gondolkodásu ifjuból duhaj magyar lett, a ki minden

áron el akarta felejteni, hogy egy mélységes kékszemű leány is van a világon.

Nem nagyon sikerült biz az neki. A vad orgiák közepette, amikor széles jókedvében rákönyökölt az asztalra s úgy huzatott a fülébe, hogy most neki milyen széles jókedve van — egyszer csak azon vette magát észre, hogy kicsordul a könny mind a két szeméből . . .

Egyszer aztán aranyos szélű, monogrammos eljegyzési kártyát hozott neki a posta. Az Ida eljegyzési kártyáját . . .

Aznap mint az álomlátó bolyongott az utcákon. Itt-ott közeledett már az ősz és az Andrassy uton a fákról egy-két sárga levelet sodort le a szél.

Bolyongása közben meleg, bűvös hang űti meg a fülét s egy fehér keztyűs kis kéz érinti meg a karját.

— Meg sem ismeri már az embert? — Idal . . . maga az? és az ifju érezte, hogy minden vér a szíve felé tódul.

A mélységes kékszemű leány ismét rámosolygott, mint hajdanában. S hogy megfogta kezét, érezte, hogy a kis kéz remeg az övében . . .

— Na! nem is gratulál nekem? Aztán megindultak ketten egymás mellett. Az ifju lelkét mérhetetlen keserűség öntötte el, ennek a könnyed léha hangnak halatára.

— Miért néz olyan sötéten, mintha valami bánata volna a szívének?

— Hő és benső kívánságom, hogy országaink egymás mellett járjanak a haladás és a polgárosodás útján és hogy a kereskedelmi politika egyöntetűségével hozzájáruljunk országaink és gyarmataink kereskedelmének kiterjesztéséhez. Ennek fenntartása leghőbb kívánságaim és törekvéseim tárgya.

Az uralkolók azután kevéssel 1 óra után kíséretükkel a királyi gályára szálltak. A rakodparton megjelent a diplomáciai testület, a melynek tagjait Edvárd király üdvözölte. Azután az angol király yachtján reggeli volt, a melyen Edvárd király felköszöntötte Károly királyt. Pohárköszöntőjében azt mondta:

— Nemzeteink között több van, mint szövetség. Nemcsak a kölcsönös jóindulatnak, hanem a kölcsönös bizalomnak erős érzése van közöttünk. Országomnak, mint az önénnek, — és erős hitem — csak egy kívánsága van: fenntartani zászlaink becsületét és megtartani gyarmatainkat a nélkül, hogy mások birtokait csorbítanók.

Károly király válaszában azt mondta: Látogatása mélyen megragadta nemzetem szívét. Látogatásának nem adhatott szerencsésebb befejezést, mint azokkal a beszédekkel, a melyeket ma tartott. Mindig számíthat reánk mint hű és lojális barátaira.

Az angol yacht Edvárd királylyal kevéssel 5 óra után elindult. Két portugál cirkálóhajó 20 mértföldnyire kísérte az angol hajót.

Uj bevándorlási törvény a Fokgyarmatban.

A Fokgyarmat törvényhozó testülete az 1902. év november havában új bevándorlási törvényt szavazott meg, mely a kormányzó jóváhagyása után mint ilyen beczikkelyezettvén, az 1903. év február hó 6-án lépett életbe.

Ezen törvény szerint a következő egyének tiltatnak el a Fokgyarmatba való bevándorlástól:

a) azok, akik *hiányzó műveltség*nél fogva valamely európai nyelven írni nem tudnak;

b) azok, akik *teljesen vagyontalanok* és előreláthatólag a társadalom terhére esnének;

A lány szemébe köny szökött.

— Ne mondja ki! . . . Eltalálom. Fájna nekem, a maga vádja . . .

Az ifju hallgatása kész felelet volt.

A lány folytatta:

— Hát most tudja meg, hogy én nagyon szerettem magát Lithvay. Szerettem most is és szeretni fogom mindörökké, és most olyan nyomorultul érzem magamat . . . Soha . . . soha nem volt egy nap, hogy ne a maga nevével f-jezzem be esti imámat. Mindig magára gondolok és . . . és olyan jól esik nekem, hogy ezt most végre megmondhattam magának.

Az ifju utána kapott a leány kis kezét, mely a másik perczben kisiklott kezéből. Ida gyorsan arcára huzta fátyolát, aztán meggyorsítva lépteit, eltűnt az utcásarkon.

Lithvay ámulva nézett utána.

Az utca sarkon egy virágáros leány kis csokrott tartott elibe.

— Tessék nagyságos ur! vegyen szép tubarózsát.

c) azok, akik a következő *büntettek* egyikeként elkövetéséért jogerősen elítélve voltak: gyilkosság, rablás, lopás, sikkasztás, hamis eskü, csalás; továbbá mindazok, akik ilyenmü büntettek részesei voltak;

d) örültek és hülyék, kik állandó felügyeletre szorultak;

e) *prostituált nők*, valamint azon nők és férfiak, kik *tudatosan élvezik a prostituczió jövedelmének egy részét*;

f) azon személyek, kiknek *bevándorlását a Fokgyarmat kormánya* hivatalos angol tudósítások vagy diplomáciai uton vett külföldi értesítések alapján *nem tartja kívánatosnak*.

E törvény áthágói, vagy akik annak megszegését elősegítik, szigoruan büntetettek, valamint azok is, akik hamis bevallás alapján szerzik meg a bevándorláshoz szükséges bizonyítványt,

Ilyen törvény nálunk is elkélne.

UJDONSAGOK.

TAJEKOZTATO.

Ápril 9. Városi közgyűlés.

Apr. 18. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye.

Ápril 19. A biharmegyei nőegylet közgyűlése d. u. 4 órákor.

Ápril 19. A tisztviselők Otthonának közgyűlése d. u. 4 órákor.

* **Nagycsüörtök.** Az utolsó vacsorának, a legméltóságosabb Oltáriszentség szerzésének emlékezetét üli ma a kath. egyház, azonban a gyászos időszakra tekintettel, nem fejt ki azt a pompát, amely e napot megilletné, hanem más napon ad örömeinek kifejezést. A *székes-egyházban* ma az ünnepélyes szent misénél *Radnai* Farkas felsz. püspök olajat és kryzmát szentel. A szent mise után megmossa 12 apostolnak a lábát. A szent mise alatt a Glóriánál elnémulnak a harangok, jelképezvén a mély gyászt, melyet az egyház ölt. A 12 apostolt délben megvendégelik és megajándékozzák. — A premontrei rend templomában, valamint Várad-Velenczén délelőtt 9 órákor szent mise, oltárfosztással s délután Jeremiás siralmi. — Az *Orsolya* zárda templomában reggel 7 órákor szent mise, utána az Oltáriszentséget a templomból elviszik, s azután oltárfosztás.

* Az egri segédpüspök fölszentelése. *Párvy* Sándor dr. carpasiai püspököt, akit a pápa *Samassa* egri érsek coadjutorává nevezett ki, húsvét napján fogják Egriben püspökké szentelni. A fölszentelést *Samassa* érsek fogja végezni *Szmeccányi* szepesi püspök és *Szele* Gábor fölszentelt püspök segédkezésével.

* A városi székház berendezése. Az új városháza butorainak beszerzése és a villamos világítás bevezetése és felszerelésére beérkezett pályázatok felett tegnap határozott a városi tanács. A II. oszt., festett butorok készítésével Tóth József asztalost bízták meg, aki az egységárakból 8%-ot engedett. Az I. osztályu, finomabb butorok szállítására utólag Preisz M. és fia adott be 12%-os engedménnyel ajánlatot, azonban a sajtó mintái szerint. A tanács azonban nem ment ebbe bele, mert gyári készítményeket

nem akar, hanem ezen kérdést még további tárgyalásokig függőben hagyták. A kárpitos munkákra elfogadták Preisz M. és fia czég 2%-os utó-ajánlatát. A villamos vezetékeket Bergmann-féle csövekben készítik s a Ganz czégre bízták, míg a villamos berendezési tárgyak szállítását a magyar fém- és lámpaárú gyár társaságnak adták, azzal a feltétellel, hogy a Zellerin M.-féle gyár által megajánlott összegért teljesítse.

* **Előléptetés.** A kereskedelmi miniszter *Pozsonyi* Lászlót a kiváló képzettségű nagyvárad-i ipari segédfelügyelőt, *iparfelügyelővé* nevezte ki.

* A **Katholikus Szabad Liceum** zárünnepélye iránt városszerte nagy az érdeklődés. A rendezőség igyekezett olyan érdekes és változatos műsort összeállítani, hogy az az előadási sorozatnak igazán csattanós befejezése legyen. Lesz művészi zongorajáték, melodráma, szonoklat, ének és költemény; minden szereplő igyekszik a közönségnek a legjobbat nyújtani. Mint ezekből is látszik, a zárünnepély a hangverseny és irodalmi ünnepély jellegét egyesíti magában, a művészi részhez pedig a kereszteni jelleg koronáját *Pálffy* Béla szonoklata fogja megadni. A teljesen megállapított műsort a husvét-i lapokban fogjuk közzétenni. Adig is azonban, tekintettel a közönség nagy érdeklődésére, a zárünnepélyre jegyek előre is válthatók és pedig nappal a Tiszán túl kiadóhivatalában, este a szerkesztőségben. Üldhely ára egy korona, karzat szintén 1 korona, állóhely 60 fillér.

* **Athelyezés.** A pénzügyminiszter *Juhász* László adótitstet Szegedről a nagyvárad-i adóhivatalhoz helyezte át.

* A **budapesti villamos sztrájkja.** A fővárosi közúti vasut forgalmi személyzete tegnap reggel óta sztrájkol, mert az igazgatóság nem volt hajlandó 24 óra alatt az eléje terjesztett kívánságokat teljesíteni. A társaság a forgalmat részben tarthatja csak fenn és a sztrájk idejére a viczinális vasutak, a rákos-palotai vasut, a központi és az ellenőrző személyzetet, valamint a lakatosokat, kiknek vezetői vizsgájuk van, beállította a forgalmi szolgálatba. A kalauzok egy küldöttsége járt *Pe-káry* h. főkapitánynál és kérte, hogy ne engedje meg, hogy nem vizsgázott vezetők járjanak a villamos kocsikkal. A rendőrség, mint a mult alkalommal, ugy most is még a nap folyamán ebben az értelemben felhívást fog intézni az igazgatósághoz, mely külfömben kijelenti, hogy egyetlen olyan kocsi nem közlekedik, melyen nem volna vizsgázott kocsivezető. A vitás kérdések nem bőremelések, hanem inkább nyugdíj és egyéb hasonló kérdéseket érint, melyeket csakugyan bajos 24 óra alatt elintézni.

* A város nem kér. A városi tanácsban tegnap érdekes kérdés merült fel. A főgyűző előterjesztette, hogy a város kérjen engedélyt a közúti vasutól arra, hogy lefektetett vasúti sínpárja felett a villamos vezetéket átvezethesse. A tanács azonban más nézetten volt s elhatározta, hogy erre engedélyt éppen nem kér, mert hisz a sínpár lefektetésére is a város adta meg a vasutnak az engedélyt, hanem egyszerűen értesítik a közúti vasutársaságot, hogy hol viszik keresztül a vágányok felett a villamos sodronyokat.

Özv. Fuszek Ágostonné
és Fiai
sütődéje. — Teleky-u. 20.

A közeledő húsvéti ünnepek alkalmából ajánljuk a n. é közönség b. figyelmébe az 1806. óta fennálló s elismert jónévű **SÜTŐDÉNKET**. Kitünően készített diós és mákos kiflik (patkó) darabja 1 kor.-tól 1 kor. 20 fillérig; ünnepi fonatos és kerek vajas kalácsok 60 fillértől 1 koronáig darabonként. Ezenkívül bármily sütemények rendelésre kiváló finoman és izletesen elkészítetnek

* A szentgyakorlat vége. *Fiala János*, S. I. a kalocsai jzústársasági konviktus prefektusa vasárnap este óta szentgyakorlatokat tartott a helybeli papnevelő intézet növendékeinek. A szent gyakorlatok, amelyek a központi papság soraiból is többen vettek részt, ma reggel érnek véget.

* Munkások ezüst érdemkeresztje. A király *Suchi József*, a Neumann testvérek aradi ipartelepe főmolnárának és *May Vilmos* bádogos, a Boross testvérek budapesti fémáru-gyára művezetőjének a *koronás érdemkeresztet* és *Hurki János* kőművespalléri a győri Schlichter fále építővállalat alkalmazotjának, valamint *Molcsik József*, a diószegi gazdasági czukor- és szeszgyár művezetőjének az *ezüst érdemkeresztet* adományozta.

* *Dobosffy Alajosné* a rivatalon. Városzerte nagy részvétellel értesülnek *Dobosffy Alajos* táblabíró lesújtó gyászáról s neje koporsójára egymásután érkeznek a koszorúk. A gyászoló család az elhunyt urnó haláláról a következő jelentést adta ki:

Dobosffy Alajos kir. ítélő táblai bíró a maga, valamint az elhunyt testvére *Omazta Gyuláné* szül. *Kertay Ida*, továbbá sógora *Omazta Gyula*, nagynéje *Reguly Vilma* és az összes rokonok nevében is fájdalomtelt szívvvel tudatja a felejthetetlen szeretett feleség, illetve testvér, sógornő és rokonnak *Dobosffy Alajosné* szül. *Kertay Izabellának* folyó hó 7-én, este 7 órakor, életének 49-ik s boldog házassága 22-ik évében, hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott hült teteme folyó hó 9-én, d. e. fél 9 órakor fog az ág. ev. hitv. szertartása szerint *Schlauch-tér* 10. számú gyászházánál tartandó ima után *Gyulára* szállíttatni és ott aznap délután fél 3 órakor a vasuti állomásnál végbemenő gyászszertartás után a gyulai ev. ref. temetőben örök nyugalomra tétetni. Nagyvárad, 1903. április 7. Aldás a lékére!

* Szénszállítás a villamtelep részére. A városi villamos üzemnél egyik legfontosabb kérdés a szénszállítás, mert ez a legnagyobb kiadási tétele a telep üzemének. A nagyvárad-i gőzmozdonyu közúti vasut ajánlatot tett Nagyvárad városának, hogy a velencei vasutállomástól a villamos telepre 8 kor. 50 fillérért szállítja be a kőszén waggonját. A tanács azonban ezt az összeget túlmagasnak tartja s 7 korona összeget talál megfelelőnek. Különben a szénszállítás biztosítása sürgős s ezért mielőbb kiírják a pályázatot. A telepre vezető vasúti vágányra vonatkozólag terveket kér a városi tanács a közúti vasutársaságtól.

* A telepítés szédelgői. Amióta a földmívelési kormány nagyobb szabású telepítési akciót kezdett, a humánus munkának szédelgői is akadnak, akik ígérnek minden jót, szépet és busás hasznot huznak a szegény néphiszékenységből. A földmívelési miniszteriumban észrevették, hogy tömegesen és gyanúsán egyformán érkeznek a telepítési ügyek kérvényei és a becsapott nép védelmére most a földmívelésügyi miniszter a következő körlevelet adta ki: Az Alföldről letelepülés iránt tömegesen hozzám érkező kérvények tárgyalásánál kitűnt, hogy egyesek a kérvények szerkesztésével üzletszerűen foglalkoznak és a beiratkozási, valamint a kérvényezési díjakból busás jövedelmet élveznek. Az illetők nem ritkán azzal tévesztik meg a könnyen hívő népet, hogy a kormánytól megbízást színelnek telepek toborzására. Miután az államnak telepek toborzásánál közvetítésre szüksége nincsen és ilyen közvetítésre felhatalmazást senkinek sem ad, sziveskedjék intézkedni aziránt, hogy a közönség a nép jóhiszeműségével visszaélő ilyen és hasonló, egyre és gyakrabban ismétlődő üzelmekre alkalmas módon figyelmessé tétessék.

* *Megszökött katonarab. Mondrucz Sándor* cigánynak sehogy sem tetszik a gyöngy-élet. Alig vonult be a füstös képű legény a József-ezredhez, felhasználta az első kínálkozó

alkalmat s megszökött. Elcsipték s lezárták. Mint katonarabot a városháza mellett levő magtárba vitték ki dolgozni, fegyveres kíséret mellett. Tegnap délután azonban egy alkalmas pillanatban ismét elszökött. Egy létra segítségével felmászott a magtár mögött levő magas falra s onnan a városház előtti kertbe ugrott. A szökés előtt bizonyára félrevezetésből, azt beszélte az épület udvarán levő könyomdában, hogy mielőbb elszökik s elmegy Biharra. Erős katonai járőrség indult a desentor keresésére s a csendőrséget és rendőrséget is azonnal értesítették a szökésről. Ha elfogják, bizonyára jobban vigyáznak rá.

* A pénzüzetek szünete. Alulírott pénzüzetek tisztelettel hozzák ügyfeleik tudomására, hogy üzleteiket f. hó 10. és 11. napjain az ünnepek miatt zárva tartják. Váltók rendezése azonban f. hó 10-én délelőlt 11 óráig eszközözendő. Nagyvárad, 1903. április 8. *Nagyvárad-i takarékpénztár, Biharm. ker. ip. term. hit. bank, Biharmegyei takarékpénztár, Gazdasági és iparbank.*

* Harczászati játékok. A temesvári katonatiszti kaszinó termeiben kedden vették kezdetüket a szokásos harczászati játékok, melyek két-három napig szoktak tartani. A harczászati játékokban a temesvári tábornoki s törzstiszti karon kívül részt vesznek: *Albach Gyula* lovag altábornagy, a 17-ik gyaloghadosztály parancsnoka (Nagyvárad) *Schlemüller Vilmos* vezérőrnagy, a 23-ik gyalogdandár parancsnoka (Nagyvárad), *Lehmann Vincze* vezérőrnagy, a 34-ik gyalogdandár parancsnoka (Arad), *Ziegler Alfréd*, lovag vezérőrnagy, a 68-ik gyalogdandár parancsnoka (Fehértemplom), *Behenburg János* (Nagyvárad), *Wéber Károly* (Szeged) és *Wachsmann Vilmos* (Arad) ezredesek és ezek segédtisztszei.

* *Elhunyt 48-as honvéd. Máramaros-Szigeten* e hó 2-án hunyt el *Korányi Frigyes* nyug. kir. törvényszéki bíró, a honvédegyesület alelnöke 75 éves korában. Régebben a vármegye szolgabírája is volt. Puritán becsületességű, lángoló hazafiságu magyar e ber és vitéz honvéd volt. Erdekes a család története. A mult század elején Galiciából három orosz zsidó költözött Magyarországra. Az egyik orosz Máramarosban, a másik Szathmarban és a harmadik Szabolcsban telepedett le. Beköltözésük után mind a három zsidó a keresztény hitre tért át s családjaik érdemes helyet foglaltak el új otthonukban. A máramarosi ág leszármazottja a most elhunyt *Korányi Frigyes*, a szabolcsi ág a hírneves *Korányi Frigyes* egyetemi tanár és a harmadik ág ivadéka is méltó helyet töltöttek be a társadalomban. A 48-49-iki szabadságharcban mind a három bevándorolt leszármazottjai megmutatták igaz hazafiságukat.

* A Városliget felügyelete. A Városliget elhagyott állapota már a mérnöki hivatal figyelmét is felkeltette, s mivel a környék lakossága személtlerakó helynek használja a ligetet, egy állandó ór alkalmazását kérte a tanácstól. Ez elől nem is lehet elzárkózni, ha rendet akar tartani ezen a területen a város, mert a lakosságnak nincsen érzéke a liget szépítése iránt. Felmerült az az eszme a tanácsban, hogy itt csak rendőri őrszem felelhet meg s a kívánalmaknak, mert czivil ór nem boldogul a renitensekkel. A tanács ez okból arra az álláspontra helyezkedett, hogy egy kiegészítő rendőr őrszemet alkalmazza a Városliget állandó felügyeletére.

* *Mibe kerültek a házzsámtáblák?* Nagyvárad városa az elmúlt évben készíttette el az összes házakra az új házzsámtáblákat. Összesen mintegy 3280 darab ilyen táblát szegeztek fel, mert a két utcára szolgáló házak két számot kaptak. A mérnöki hivatal számítása szerint egy-egy házzsámtábla 1 korona 11 fillérbe ke-

rült s most ezen összegek behajtásáról intézkedett a tanács. Az utcájelző táblák költségeit a városi pénztár fizeti.

* *Rákóczi hamvai.* A Marmoeratenger szeliden mormoló hullámai zsongják altató dalt a legnagyobb kuncznak, hős *II. Rákóczi* Ferencnek, kinek hűlő teteme most idegenben porlad s nem annak a földnek méhében, melynek szabadságáért küzdött. Indult meg már egész sora a mozgalmaknak a Rákóczi hamvainak hazahozatala dolgában, de a drága tetem még most is idegenben porlad. Most a magyar ifjuság áll a mozgalom élére és a következő kiáltványt bocsátja ki:

»Magyar főiskolai ifjuság! Magyar hazafias társadalom! Most kétszáz éve jött az ünnept messze Lengyelországból a Nagy Rákóczi: »A régi sebek fölszakadnak újra!« Most kétszáz éve küldte a szent zászlókat: »A hazáért és szabadságért!« Most kétszáz éve lépték át a máramarosi bérczeket a csapatai, melyek a hazájuk szomorú sorsa fölött bánkódó magyarok ezreinek, százezreinek csatlakozásával felelmetes nagy sereggé nőtt k. Most kétszáz éve az ő nevét zengte minden ajk, az ő dicsőségét harsogta minden tárogató, az ő indulójának hangja mellett rohantak ezek meg ezerek vakon, halálmegetéssel a csata tűzébe. A két századon által elfelejtett tárogató megszólalt újra. Szívek mélyébe markoló hangja oly időkről regél, harsog, sir nekünk egyszer vad, máskor bávatos dalokat, melyek szomorúak, gyászosak, de mégis — nagyok voltak! S mi megértjük, ajkunkra vesszük azokat s hangjuk mellett fájó szívvvel vesszük észre, hogy egy régi törvényüket, mely Rákóczi emlékezetét dicstelenné tette, még mindig nem töröltük el! Szívünkbe nyitlik a hálátlanság égető vádját: a nagy Rákóczi mindent fölládozott, hogy hazát adjon nekünk s mi semmitsem, hogy hálát adjunk az ő hontalanul nyugvó hamvainak... A budapesti egyetemi és főiskolai ifjuság lelkéből már előtört a nemesebb érzés. Március 20-án, a véres emlékeztető szent napon ünnepléses fogadalmat tettünk a nemzet szent sirjánál, hogy hazahozzuk Kossuth apánk nagy elődjének, a szintén hazátlanná vált nagy Rákócziának a hamvait: hód pihenje a szabadságnak két lánglelkű, a magyarok Istenétől küldött vezére egymás mellett örök nyugalomát. A szent hamvak hazahozatala fényes diadalmenete lesz a magyar szabadságnak. Fényesebb int az, melyet a fegyverek vívnának ki számára. A nemzet szíve egy szent érzésbe fog összeforrni, midőn a magyar ifjuság nagy küldöttsége a haza jobbjával elmegy a Márvány-tenger parjára. A nemzet várni fogja, mint Lengyelországból egykoron s itt az ország szívében nagy ünnepekkel elvisszük a szent porokat Kossuth apánké mellé. Van-e szentségtelen ajk, mely föl merné emelni szavát az ellen, hogy a két porhüvely, melynek egyikéből a másikba költözött a szabadság lelke, egymás mellett nyugodjon! Nem tudjuk elképzelni! Nem lehet magyar szív, mely meg ne dobbanna s édes érzéssel nem telnék el erre a nagy gondolatra! Testvéreink! Ti néktek is ki kell venni a részeteket ebből a nagy nemzeti mozgalomból. Mi már a napokban megkezdjük a gyűjtést nyilvánosan Rákóczi hamvainak hazahozatala alapja javára. Indítsatok ti is gyűjtést a magatok körében. Még e hó végén, avagy május elején nagy Rákóczi-ünneplést tartunk a magyar főúri világ veletünk érző tagjainak, a nagy nemzeti eszmékért küzdő törvényhozó pártoknak s a magyar művészvilágnak a támogatásával. Tartsatok ti is mindenfelé Rákóczi-ünnepléseket, kurucz-estéket a szent hamvak hazahozatala alapja javára. Ezt elvárjuk tőletek s elvárja mindnyájuktól Rákóczi bujdosó nagy lelke! Az egyetemi és főiskolai ifjuság nevében: *Antony Béla* a mensa akadémia elnöke, *Fibach Kornél* a gyógyszer. hallg. egyes. elnöke, *Gyökössy Lajos* rajztanár jelelt, *Kolozsváry Kiss Ferenc* a műgyetemi kör elnöke, *Madarassy László* a bölcsészet hallg. segítő-egyes. elnöke, *Melha Tibor* műgyetemi hallgató, *Speidel Zoltán* az egyet. athl.-klub elnöke, *m-llet-hei Barna El-mér* közigazg. tanf. hallgató, *Fekete Károly* a joghallg. tudom. egyes. elnöke,

Hoffmann Ottó joghallgató, Kovács János István joghallgató, ifj. gróf Majláth György a Szt. Imre-kör elnöke, Nagy Zoltán pol. isk. tanárjelölt, Vajda Akos a joghallg. segítő-egyes. elnöke, Csupor Gyula Árpád keleti akadémiai hallg., Glattfelder Dezső a műegyetemi segítő-egyes. elnöke, Idakéry Győző az egyetemi kör elnöke, Lobmayer Géza az orvostanhallg. segítő-egyes. elnöke, Miklós Elemér a Bethlen Gábor-kör elnöke, Ringer Rezső az áll. orvostanhallg. körének elnöke, Zsembery István az áll. egyet. segítő-egyl. elnöke.

x **Mindenki tudja**, hogy a Mauthner-féle impregnált takarmányrépamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók. 158

x **Élőkerítés.** Kinek olcsó, örökös és teljesen áthatatlan kerítésre szüksége van, azt csak Gleditschia (koronatűvis, krisztustűvis vagy tuskés lepényfa) csemetékből készítheti legbiztosabban. Nagyobb és kisebb birtokok, hegy-községek, legelők, udvarok, majorkák, kertek, temetők stb. stb., a legolcsóbban úgy keríthetők körül, hogy teljesen kulcsal zárhatók. Ezer csemete elegendő kétszáz méter kerítéshez. Minden rendeléshez rajzokkal ellátott ültetési utasítás mellékeltek. Színes fénynyomatu díszes árjegyzékeket bárkinek ingyen és bérmentve küld az »Érmelléki első szőlőoltvány-telep«, Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid, melynek lapunk mai számában megjelent hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét. 358.

x Tisztelettel hívjuk fel az olvasó közönség szíves figyelmét **Mezey Dezső** műlakatos és toronyórás lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x **Mindenkinek** saját érdekében ajánljuk, hogy tekintsen szét az újonnan megnagyobbított Amerikai áruházban, Fő-utca (Bazár-épület), ahol most remek nagy rőfös raktár lett berendezve s annak kirakatai figyelmet érdemel.

x Felhívjuk olvasóink figyelmét **Sanow** Leo exporteur lapunk mai számában levő hirdetésére, melyben igen olcsó áron vannak ajánlva a közönségnek gyapjuszövetek, vásznak, zsebkendők stb. cikkek.

Tavaszi újdonságok megérkeztek

Roth M. utóda

kalap és uri divat üzletébe.

Férfi, női, gyermek cipők, férfi és fiú kalapok nagy választékban.

Színes és fényes ingekben nagy raktár és méret után is készíthetők. 192

IRODALOM.

A Szigligeti-Társaság Évkönyve.

Négy év hasznos és becses munkásságát bocsátotta közre a nagyváradi Szigligeti-Társaság abban a vaskos kötetben, amely most hagyta el a sajtót. A négy év keretébe esik a társaság 10 éves jubileuma, a kötet bevezetésével a társaság tíz éves története van közölve, amelyet **Láng József** irt a jubileum alkalmából. A díszesen kiállított kötet felőleli mindazokat az irodalmi munkákat, amelyek négy év alatt a társaság felolvasásain elő lettek adva; **Endrődi Sándor**, dr. **Várady Antal**, dr. **Karsch Lohon**, **Imrik Péter**, **Hegyesi Márton**, **Rádl Ödön**, **Dús László**, **Sas Ede**, dr. **Krüger Aladar** stb. irodalmi munkái sorakoznak a kötetben, sürű egymásutánban.

Budai históriák.

Két kötet. Irt **Tarcsai György**. Budapest, a Szent István-Társulat kiadása. **Családi Regénytár** 28. és 29. kötete. A czimbéli két kötet elbeszélés a Szent István-Társulat Családi Regénytárának legfrissebb újdonsága s ezen életrevaló és hasznos vállalatnak már 28. és 29. kötete. A Családi Regénytár a keresztény családoknak máris kedves olvasmányát képezi.

A **Budai históriák** nem összefüggő, de mégis összetartozó események sorozata. A magyar nemzet egyik dicsőséges és viharos korának sok költőiséggel és hűséggel megrajzolt képe különféle, változatos tartalmu elbeszélések keretében. Az elbeszélésekben foglalt események színhelye a régi Buda és környéke. A sorozat a különböző házakból származó királyok első alakjával, a cs. h. Venczeivel kezdődik. Amilyen rövid és tünelény volt az ő uralkodása, oly gyorsan vezet bennünket az író **Károly Róbert**, majd **Nagy Lajos** uralkodásának fényes eseményei közé. Majd ismét **Zsigmondnak**, **Alb. r.** és **Ulászló** uralkodása következik a Hunyadi-ház emelkedésének a feltüntetéseivel. A második kötet legnagyobb része **Hunyadi Mátyás** dicső korszakának van szentelve. E kötet vége felé előadott elbeszélésekben látjuk, mint halványul el rohamos gyorsasággal a Mátyás alatt főiragogyó magyar dicsőség fénye s a budai hegyek közt levő **Pálos kolostor** panaszos orgonahangjában, mintha a mohácsi vész miatt való országos jajtáit és a török martalózkodtól fogságba berezolt rabok sivalkodása ütné meg a fülünket.

E hosszú korszak rajza egyes kisebb önálló elbeszélések keretében van beleillesztve, amelyekben helyet talál e korszaknak minden buja, baja, dicsősége és nevezetesebb szereplője. Olvasásunk közben ott találjuk magunkat **Károly Róbert** és **Nagy Lajos** pompázó fényes udvarában és szinte meglevenedik előtünk az ország fővárosának akkori olaszos műveltsége; majd **Zsigmondnak** kicsapongó viselkedése és léha udvara tűnik föl előttünk; élénk varázsoló **Mátyás király** olasz és magyar tudósaival, dandás vitézeivel, a királynak udvarló idegen követekkel s a népek hozzá igazságért forduló egyszerű fiaival; végre élénk tárul a **Dobzsa László** és **II. Lajos** alfényű udvara és az akkori Magyarország szétzúlló társadalma.

Tarcsai egyik-másik elbeszélése igazi korrajz (**Kritika Verner László**ról, **A flagelláusok**, **Diadalnak ünnepe**, **A királyné Madonnája**, **Kinizsy bűje**, **A könyvárus leánya**) és általában véve valamennyi könnyen folyó kerekded elbeszélés, mindvégig érdekes és gyönyörködtető. A nyelve mindenütt tősgyökeres magyaros, gyakran költői szárnyalá-u. **A Családi Regénytárnak** e két kötete jóval felülemelkedik a mai elbeszélő darabok irodalmi színvonalán mind a költői alakítás, mind a nemes erkölcsi fölfogás tekintetében.

Egy-egy kötet ára egész vászonkötésben egy korona. Megrendelhető a Szent István-Tár utat könyvkiadóhivatalában: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28—b.

Igazságszolgáltatás.

Megvert rendőrök.

Egy kedélyesen indult, zajos lóvásártéri jelenetért számoltak tegnap a büntető bíróság előtt az eset főrendzői: **Fóris Béla** mészáros és **Bachmann Lajos**.

A rendőző urak körülményesen a következőkben adták elő a történetet:

A lóvásártér árnyékos oldalán sétálgattak **Fóris Béla**, **Bachmann Lajos**, **Csoldán János** és **Kardos Kálmán** mészárosok. Tragár élceikkel traktálták egymást, mikor **Nagy Zsuzsanna** vizárló leány elő vetődtek.

Fóris Béla a lánnyal kezdett enyelegni lóvásártéri durvasággal. A leány, a ki éppen pénzt olvasgatta kötetnyébe, a durva tréfálkozásra sértődötten felugrott s elfutott, hogy rendőrt hívjon. A durva mészárosok föltette zajosan nuattak a félénk leánykán s olyan

hahotát csaptak, hogy a környék ácsorgói mind összegyűltek. A közeli kocsmából **Szekeres József** is ide vetődött, s kérdezősködni kezdett a történetek felől. Fóris és társai rátámadtak:

— Mi köze hozzá?

Erre szó szót követett s összeverekedtek. **Fóris** és társai **Szekeres Sándort** és **Sulca Gézát**, a ki időközben **Szekeres** segítségére sietett, súlyosan elverték.

Az öt mészáros ugy belajótt a verekedésbe, hogy mikor **Farkas Gyula** rendőr közbelépett, hogy megakadályozza a verekedés elfajulását, még őt is lefegyverezték és még két társát: **Kiss Miklós** és **Polcz Lajos** rendőröket is tetleg bántalmazták. E tettnek hivatalos czime: hatóság elleni erőszak s ezért vonták feljösségre tegnap a büntető bíróság előtt **Fóris Bélet** és **Bachmann Lajost**, mint a verekedés vezetőit.

A bizonyító eljárás tisztázta az eset körülményeit s **Korn Lajos** alügyész vádja alapján hatóság elleni erőszak vétségéért **Fóris Bélet** 2 havi, **Bachmann Lajost** pedig 14 napi fogházzal büntette a törvényszék első büntető tanácsa **Milye Gyula** táblabíró elnöklése alatt.

NYILTÉR.

Uj női-kalap Salon.

A n. é. közönség szíves tudomására hozom, miszerint egy új

női-kalap divattermet

nyitottam, ahol minden rendű női kalapok nagy választékban kaphatók.

MANNÓIRÉN

női kalap divatterme Szalárdi- (régii Posta)-utca 15/358. számú háznál. 237.

Már mindenki tudja, hogy a LEGJOBB

beszélőgépek csakis

Ifj. **Sonnenfeld József**

ezégnél kaphatók

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 1. szám,

Előnyös részletfizetési feltételek! 208

Újdonság! Kemény öntésű hengerek, melyeknek tartóssága felülmúlhatatlan, továbbá EREDETI AMERICAI FELVÉTELEK!

! Bármelyik kívánt ének vagy zenedarab kapható!

Uj czipőüzlet!

Aranyi Albert

kizárólagos czipő áruháza
Nagyvárad, Fő-utcza,

Huzella M. czéggel szemben 194.

Különlegesség

férfi, és női

gyermek czipőkben.

Szolid kiszolgálás! Szabott árak!

Uj czipőüzlet!

Olcsó ezüst-bevásárlás!!

119

A m. kir. fémjelző hivatal által fémjelzett

13 próbás **ezüst evőkészletek 5^{1/2}**
gyertyatartók és girandolók 6^{1/2}

krajczár grammja

DEUTSCH SIMON

ékszerésznél

Nagyvárad, Bémer-tér.

REGÉNY-CSARNOK.

Tűzvel-vassal.

Irta: Sienkiewicz Henrik.

234

Végre a herceg maga is megérkezett Sbarasba, hogy minél nagyobb sereget vonjon ott össze és hogy felkészüljön a háborúra. A fegyverszünet kötése ugyan ép volt még, de minden perc fordítható a dolgon. Chmielnickij ugyan lenyakasztatta néhány garázdálkodó kapitányát, amiért parancs ellenére megtámadtak egy-két várost, de tehetetlen volt a rengeteg tömeggel szemben, mely részben azt sem tudta, hogy fegyverszünetet kötöttek, részben pedig nem is akart róla tudni, vagy nem volt képes megérteni a kötés jelentőségét. Folytonosan átlépték tehát az egyezségben megállapított határokat és így megsufolták Chmielnickijnek minden ígéretét. A rablók üldözése közben a lengyel katonák is gyakran átlépték a Pripet és Horynt, amelyek már a kiewi kerületbe estek, vagy nagy buzgalomban behatoltak még a brazlowi vajdaság belsejébe is, ahol rajtok ütött a kozák népség s így valóságos véres és heves csatákat vívtak. Ebből azután vágatlan vitatkozások támadtak az állítólagos szöszegés miatt, amelyet különben semmiféle hatalom sem gátolhatott volna meg. A fegyverszünet ugyan addig tartott, míg egyrésztől Chmielnickij, másrésztől a király és a hetmanok a csataterre nem vonultak, de a háború tényleg kiütött már, mielőtt a tényleges haderő felvonult és a tavaszi nap első sugarai ismét égő falvakat, városokat, várakat irgalmatlan vérontást és nagy nyomort világitottak meg.

A lázadóknak nagy tömege érkezett Barból,

Chmielnickiből és Mahnowkából Sbaras alá, mindenütt portyázva, rabolva és gyilkolva. Jeremiás szétverte ugyan őket, de ő maga nem vett részt ebben az apró-cseprő csetepatékban, mert csak az egész dandárával akart a harcba menni, ha a hetmanok is indulnak.

Portyázó csapatokat küldött tehát ki azzal a parancssal, hogy a vért vérral fizessék meg és bitófával a rablást és gyilkolást.

Longinus is velük ment és meg is ütközött az ellenféllel Cserny-Ostrownál, ő azonban csak a harcban volt félelmetes, a foglyokkal olyan lányszivűten bánt el, hogy többé nem is küldöttek ki. E csetepatékban Wolodyjovskij tüntette ki magát, aki fortély és cselvetés dolgában Wiersullal is vetekedett. Senki se tudott oly villámgyorsan mozogni csapatával, mint ő, senki se tudta úgy megkerülni az ellent és váratlan rajtatűtéssel kergetni szét a szélrózsa minden irányában s azután leöleldöni, összevagdolni és fölakasztatni őket. Rövid idő alatt nagy dicsőségre és félelmetes névre tett szert, sőt a herceg kegyét is megszerezte. Márczius közepétől április közepéig hét lázadóbandát vert szét, melyek háromszor olyan erősek voltak, mint az ő csapata. Nem nyugodott egy perczig sem, harczikodva egyre nőtt, mintha csak a kiontott vérdözével lehetne volna magába. A kis lovag, azaz jobban mondva a kis ördög folyton tüzelte Saglobát, hogy kíséresse el kirándulásaira, mert roppantul szeretett vele együtt lenni, de a nemes lovagnak nem igen volt erre kedve és a következőképpen szabadkozott:

— Az a sok mozdás nem az én nagy hasznuk való, Mihály de meg nem is végezhet mindent egy ember! Nappal a nyílt mezőn lovassággal rontani az ellenségre, szétverni a táborát, elhódítani a zászlókat — ez az én dolgom, erre teremtet engem az Isten. Az éjszakai hajszát az erdőkhöz neked engedem át, te olyan füge vagy, mint a gyík és keresztülbujsz mindenütt. Én régi módú lovag vagyok és oroszán módon ütök a vadon, nem leselkedem rá, nem szimatolok utána, mint a kopó. Különböznék alkonyatkor nyugodni kell tértünk, nekem pedig már alkonyul!

Wolodyjovskij egyedül ment a kalandos csatákba és győzött mindenütt. Egy nap azonban, május közepe táján, oly szomorúan és leverien tért haza, mintha vereséget szenvedett volna valahol. Pedig éppen ellenkezőleg: Ostrogon át Holowniáig elkalandozott csapatával és ott már nem is sarcoló bandákat, de egy egész saporogiai dandárt talált. Részben lelte, részben fogságba ejtette a kozákokat és így érthetlenebb volt állandóan vidám arcán a gyászos szomorúság. A kíváncsiak serege körülfogta, a baját tudakolta, nem válaszolt, hanem egyenesen a herceghez ment. Két ismeretlen lovag volt a kíséretében. A hercegtől eljövot egyenesen Saglobához sietett, kiszakítva magát az utját álló kíváncsi kérdezősködők karjából.

Sagloba csodálkozva nézte a két ismeretlen, óriás természetű lovagot, akiknek aransujtásos ruházata elárulta, hogy a lithván sereghez tartoznak. Wolodyjovskij pedig így szólt:

— Csukd be az ajtót és ne engedj be senkit, mert mondandóim vannak.

Sagloba kiadta a leányeinek a parancsot, azután nyugtalanul fürkészte az érkezettek arcvonásait. Könnyű volt rólok leolvasnia, hogy valami kellemetlen hírt hoztak.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A király a bécsi magyar tárlaton.

Bécs, április 8. (Saját tud. távirata.) A király ma meglátogatta a magyar festők bécsi kiállítását. Örömeinek adott kifejezést, hogy a magyar festők Bécsben is rendeznek kollektív kiállítást. A kiállító művészeket bemutatattatta magának ő Felseje s mindannyiuknak teljes megelégedését fejezte ki.

A katonai javaslatok módosítása.

Bécs, április 8. (Saját tud. táv.) Széll Kálmán miniszterelnök ma hosszas kihallgatáson volt a királynál s a katonai javaslatok tárgyalásáról referált. Kihallgatás után hosszasan értekezett Goluchowszky gróf külügyminiszterrel és Körber osztrák miniszterelnökkel arról, hogy a katonai javaslatok módosítása esetén, mikép lehetne az elfogadott osztrák törvényeket átalakítani. Tanácskozott még Széll Kálmán Apponyi Albert gróffal és a közös miniszterekkel a katonai javaslatok módosításáról.

Hírek a Balkánról.

Konstantinápoly, április 8. A szerb követet utasították, hogy a portát figyelmeztesse az albánok fenyegető magatartására és arra a veszedelemre, hogy megtámadhatják a szerb határt. Az üszkübi vilajet albán lakosságának megnyugtatóására kiküldött bizottság, a mely Szadik basa tábornokból, a szultán hadsegédéből és öt ulemából áll, Ibekbe érkezett. (M. T. I.)

Anglia fehérekönyve.

London, április 8. A kormány fehérekönyvet adott ki, a mely a hatalmasságoknak a czukoregyezmény ratifikációjára vonatkozó január 13-iki brit körlevélre adott válaszait foglalja magában. (M. T. I.)

Tél a tavaszban.

Máramarossziget, április 8. Máramaros havasai, a honnan már egészen eltűnt a hó, az áprilisi hideg napok után újra hóval vannak borítva. De nem csak a havasok, hanem a Felvidék egyes helyei: Körösmező, Okörmező és Borsa ismét egész téli képet mutatnak. (M. T. I.)

Khina.

Peking, április 7. Nemrég az a hír terjedt el, hogy Franciaország a kvangszui lázadás elnyomása dolgában intervenczióra készült. Dubain francia követet, a ki szabadságát arra akarta használni, hogy Párisba utazzék, utasították, hogy maradjon állomásán. A francia intervenczió híre ez által nyer valószínűségben. (M. T. I.)

Török alapítvány a magyar tudományos akadémián.

Budapest, apr. 8. (Saj. tud. táv.) Sevidun bei, a ki sokáig a török porta képviselője volt Budapesten s mint ilyen kedvelt tagja volt a magyar főuri társaságoknak, értesítette Vámbéry Armint, a kitűnő orientálistát, hogy végrendeletében 500.000 frank alapítványt tesz oly feltétellel, hogy annak tulajdonjoga a magyar tudományos akadémiát illeti, kamatából pedig 4 olyan török ifju nyerjen ösztöndíjat, a kik tudományos kiépeztetésüket a magyar főiskolák valamelyikén végzik.

Ez alapítványi összegből már 250.000 frankot a Magyar Földhitel intézetnél deponált, melynek kamataiból 3200 koronás ösztöndíj a magyar-török és rokon népek nyelvészetének és néprajzának művelésére fordítandó. A 4 ösztöndíjas kijelölése a török császári hatóságot a

konstantinápolyi magyar konzullal közösen illeti.

Sevidun bei a magyar főuri társaságok vendége, **Andrássy Gyula** grófnak kedves barátja volt.

Sztrájk.

Rotterdam, április 7. Az építő-kézművesek tegnap este nagy gyűlést tartottak, a melyen elhatározták a sztrájkot. A pékek holnap este gyűlést hívtak össze. A vasuti munkások sztrájkja csökkenőfélben van. Néhány gépész újra szolgálatba állt. A város teljesen nyugodt. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, április 8.	
Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	535.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, április 8.	
Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.81
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. április 8-án.

Magyar aranyjárdék 4‰	12.45
Magyar koronajárdék	92.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2‰	—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2‰	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4‰	99.50
Italmérési jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldtehermentesítési kötvény	99.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	201.—
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	157.—
Osztrák járdék papirban	100.85
Osztrák járdék papirban	100.85
Osztrák járdék aranyban	121.50
Osztrák korona járdék	101.—
Osztrák államsorsjegyek	154.—
Osztrák magyar bank részvény	15.98
Magyar hitelbankrészvény	719.—
Osztrák hitelintézet részvény	685.—
Párisi vista	95.32
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.06
Németbirodalmi márka	116.95
Londoni vista	239.85
20 márkás arany	23.40

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

A meddig a készlet tart!

Alkalmi vétel.

Meg nem felelő árukért a pénzt azonnal portómentesen visszaküldjük, tehát nincs kockázat

Megrendelésnél kérjük az összeg 1/3-ának előleges beküldését, a többi utánvétellel.

Az egész összeg előleges beküldése esetén bérmentve. Ha a rendelési összeg 20 koronát meghalad, uraknak egy gyönyörű nyári selyem mellényzövetet, hölgyeknek 2 és fél méter legfinomabb taffota selymet **ingyen** mellékelünk.

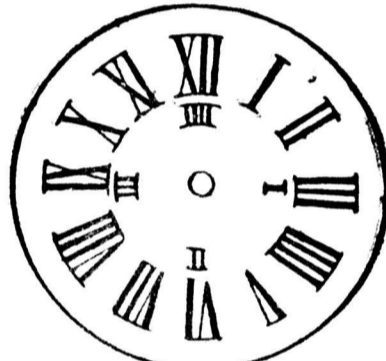
Reklamációkat 10 napig fogadunk el.

	Korona
1 méter brünni férfi ruhaszövet, tavaszi vagy nyári ruhához, tiszta gyapju, minden divatos színben	3.—
1 méter való francia kammgarn	4.10
1 méter elsőrendű valódi angol gyapju-szövet	5.80

1 darab finom selyemszövet nyári mellényhez	3.—
1 darab duplafedelű valódi ezüst remontoir horgonyóra, gyönyörű kivitelben és 5 évi írott jótállással	11.—
1 darab duplafedelű valódi tula ezüst horgony remontoir óra, 14 kővel	16.—
1 darab atlas-cachemir paplan, minden színben, finom, fehér vattával töltve, 120 cm. széles, 185 cm. hosszú	3.50
1 darab selyem atlasz paplan, 120 cm. széles, 185 cm. hosszú	7.—
1 tuczat zsebkendő, finom batiszt, színes széllel és mintázattal, ajour szegélylyel	2.40
1 tuczat legfinomabb vászon zsebkendő, 3 sor ajour szegélylyel	3.60
1 vég, 32 méter legfinomabb R. Schroll-chiffon, fehérneműnek alkalmas	24.—
1 vég, 14 mtr legfinomabb irlandi vászon	18.—

SANOW LEO exporteur,

BUDAPEST, IV., Zöldfa-utca 12.

Számos kitüntetés!

Számos kitüntetés!

DADAY JÓZSEF utóda

Mezey Dezső

műlakatos és toronyórák

Nagyvárad, Szent János-utca 320. sz.

Vagy szerencsém a m. t. közönség b. figyelmét felhívni a mai kor igényeinek teljesen megfelelő és a legmodernebbül berendezett

műlakatos és toronyóra műhelyhelyiségemre,

hol több kiállításon kitüntetett szerkezetű TORONYÓRAIM vörös fémből készült főkerekekkel s a felhuzást könnyű, a legcélszerűbb módon alkalmazható külön mozgó orsókkal s a súlyemelő ezinkezett vassodronyköteleket tartó vashengerekkel és ingaszabályozó csavarokkal vannak ellátva.

KÉSZ TORONYÓRAIMNAK jótállás felelősség melletti felállítását is elvállalom melyek pontos járásáért szavatolok.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztelettel

MEZEY DEZSŐ,
műlakatos és toronyórák.

216

Figyelem!

Az „Amerikai áruház” olcsó árakban utólérhetetlen!

Értesíteni kívánom a t. vevőközönséget, hogy az üzlet a régi helyiségbe Fő utca (Bazár épület) lett visszahelyezve, a hol most a rövidáruval kapcsolatban

gyönyörű rőfös raktár lett berendezve

teljesen új, remek áruval, melynek megtekintése figyelmet érdemel

Telefon-szám: 372.

221.

Tisztelettel

AMERIKAI ÁRUHÁZ.

Szabászati tanfolyam

Tisztelettel értesitem az intelligens hölgyközönséget, hogy hatóságilag engedélyezett

szabászati és varró tanintézetet

nyitottam intelligens hölgyek részére.

Szabni, rajzolni, ruhát és fehérneműt varrni alaposan tanítok.

Mindenki varrhat magának.

Angol, francia ruhák, kosztümök, blousok és gyermek ruhák legegységesebb kivitelben készíttetnek.

Szíves pártfogást kér

özv. Eszéky Gyuláné.

186.

Uri-utca 20. sz.

Élőkerítés

Gleditschia csemeték és magvak.

Ezer darab ketéves csemete ára 6 forint, elegendő kétszáz méter kerítés örökítéséhez.

A csemeték 2 éves, egy méter magas, botvastagságúak. Óriás tövisű, igen gyorsan fejlődő sövény-növény. Ez az egyedül, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül csekély kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át. Nagyobb és kisebb birtokok, hegy-községek, legelők, udvarok, majorok, kertek, temetők stb. stb. a legolcsóbban egyszerűsített korra kulccsal zárhatóan keríthetők körül. Főelőnye még az is, hogy egész május közepéig a legjobb eredménnyel ültethető. **Minden rendeléshez rajzokkal ellátott útítási és kezelési utasítás mellékeltek.**

Bővebb tájékozás végett szíves fénynyomatu díszes árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek, rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzéken kívül egy oly könyvet kap ezzel, ki címét egy levelezőlapon tudatja, mely nincsen az a ház vagy család, a hol annak tartalmát haszonra ne fordítanák, városban, falun, pusztán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is érdekében áll, kik rend lni semmit sem akarnak, mert benne számos oly közlemények foglaltnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek.

Cím: **Érmelléki Első Szőlőoltvány-Telep, Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.**

Schicht-szappan

„szarvas“

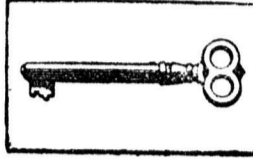
vagy

„kulcs“

jegygyel

legjobb, legkíméletesebb s ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

Telefonszám 477.

Telefonszám 477.

VILLAMOS berendezések.

Van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, hogy **Nagyváradon, Kossuth Lajos-utca 3-4. sz. a., (Mezey-féle ház) első emeletén**

ÉPÍTÉSI irodát

nyitottunk. Ezen irodánk a városi hálózathoz kapcsolandó

elektromos világítási- és erő-átviteli berendezések

tervezésével és szerelésével foglalkozik, — bárkinek **díjtalanul költségvetést** készít és erre vonatkozólag készségesen mindennemű **felvilágosítást** ad. — Ugyancsak fenti helyiségben

villamos világító testek- és szellőztető készülékekből

és különféle ipari **motorokból** **dús minta-raktárt** tartunk. **célokra szolgáló**

A költségvetések készítéséhez szükséges egy helyszíni felvétel, melyet szintén **díjtalanul** készítünk és ezen célra közlegeinket telefon-értesítés vagy írásbeli felszólítás alapján rendelkezésre bocsátjuk.

Szakavatott, csinos és pontos kivitelű munkákról biztosítjuk a t. közönséget.

Ganz és Tsa építésvezetősege.

224

Andriska Jenő

RÖVIDÁRU, NŐI- és FÉRFI
SZABÓKELLÉKEK
és DIVATÁRUK RAKTÁRA

NAGYVÁRAD, Szent László-tér 1. szám.

Ajánlja tavaszi újdonságait, u. m.

Hölgyeknek: szalagok, csipkék, ruhadiszek, napernyők, művirágok, harisnyák, zsebkendők, övek, bőrláskák stb.

Csipke- és túll-gallérok és boák!!

Uraknak: Nappali- és háló-ingek, gallérok, kézelők, nyakkendők, nyakkendőtükk és inggombok, esőernyők, harisnyák és lábtyűk, nadrágtartók, sweatterek, tornaingek, zsebkendők stb.

140

Keztyű és derékfűző (mieder)

gyári raktár!

Szalagoknak és varrónőknek árendemény.

Pontos kiszolgálás!

Szabókellékekben nagy választék!

Vidéki megrendelések a leggyorsabban eszközöltetnek.

Rövidáruban újdonságok és czélszerű

különlegességek.